

Історія ораторського мистецтва в Україні та світі

Виконала студентка 8 групи 4 курсу
спец. 6401

Момот Майя Станіславівна

План

1. Ораторське мистецтво в древньому світі.
2. Риторика середніх віків.
3. Ораторське мистецтво епохи відродження.
4. Ораторське мистецтво древньої Русі.
5. Буржуазне ораторське мистецтво
6. Розвиток ораторського мистецтва в Україні

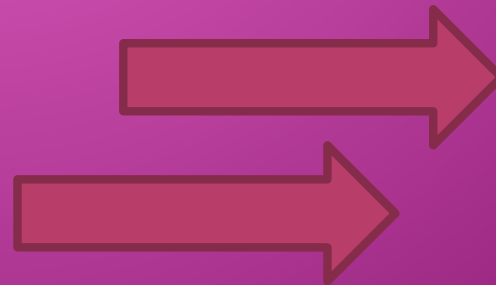

Вступ

○ Історія ораторського мистецтва береже чудові зразки і прийоми красномовства, багатющі революційні традиції усної політичної пропаганди й агітації.

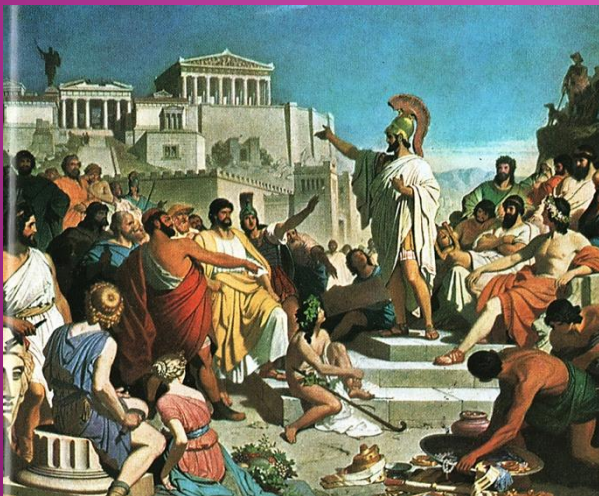

○ Кожна епоха характерна своїм стилем і методом у красномовстві, не говорячи вже про розходження їх політичних спрямованостей. Але протягом ряду епох, особливо в періоди революційних потрясінь і прогресивного розвитку різних країн, в ораторському мистецтві, як і в інших сферах людської культури, формувалися деякі основні принципи, що мають визначену соціальну цінність і зараз

1. ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО В ДРЕВНЬОМУ СВІТІ

- Ораторське мистецтво знали ще в Древньому Єгипті, Ассирії, Вавилоні, Індії, Китаї. Однак безупинна історія його починається в античній Греції.
- Учитися ораторському мистецтву, володіти їм стало необхідністю для всіх грецьких громадян. Саме в цей період і виникає теорія красномовства - риторика, як теоретичне узагальнення практики ораторського мистецтва, а також збори правил і методичних прийомів навчання красномовству. З'явилася і професія ритора - учителя красномовства. Першими викладачами красномовства були софісти - «мандрівні вчителі мудрості»

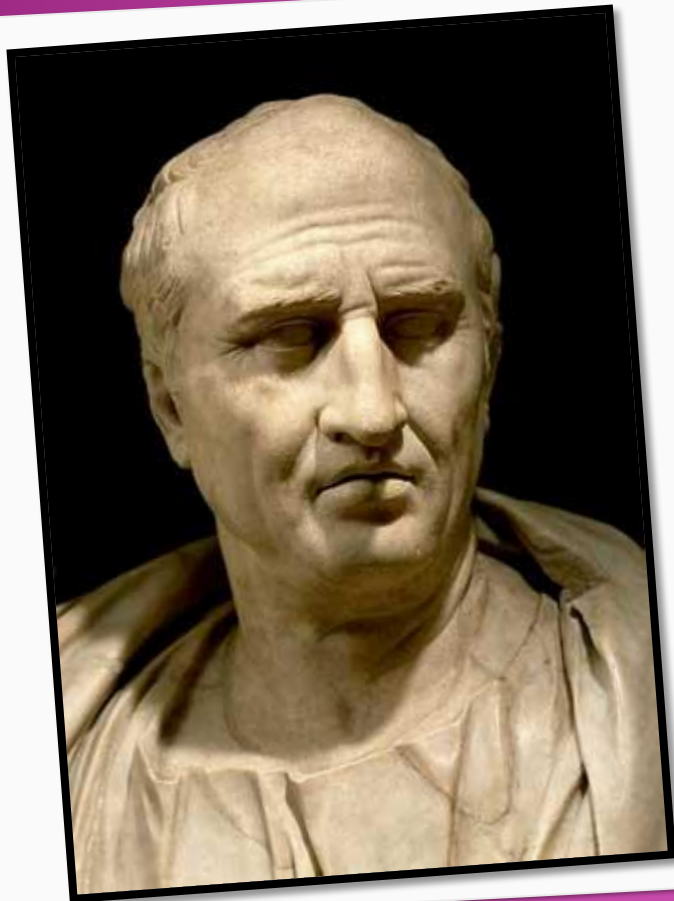
- Найбільшим політичним оратором Древньої Греції був Демосфен (384 р. до н.е). Як свідчать сучасники, першу промову Демосфена публіка зустріла градом глузувань : гаркавість і слабкий від природи голос оратора не імпонували темпераментним афінянам. Але в цьому кволі на вид юнаку жив воїстину могутній дух.

- Підсумок древньогрецького періоду в розвитку ораторського мистецтва підвів у своїх роботах найбільший мислитель древності - Аристотель (384 р. до н.е.). Найважливіша його праця по теорії красномовства - «Риторика», написана біля 330 р. до н.е., представляє першу справді наукову розробку ораторського мистецтва.

У витоків римського красномовства стояли такі чудові оратори, як Катон Старший, брати Гракхи, Марк Антоній, Красс, Гортензій. Гай Кракх був першим у Древньому Римі, хто в буквальному значенні повернувся обличчям до народу: до нього оратори виступали, звертаючись до сенату, суддів - їхні промови не були призначені для людей на площі. Повернувшись до народу обличчям, Гай Гракх показав, що шукає в нього підтримки і правосуддя, визнає його силу, вважає його думку вирішальною. Багато римських ораторів почали звертатися до своїх слухачів, вивчати їхню психологію, інтереси, смаки. Відтепер ораторське мистецтво означало вже не тільки що і як сказати, але і кому, якій аудиторії.

Видатний римський оратор

Видатною особистістю республіканського Риму був значний державний і політичний діяч, філософ і літератор Марк Тулій Цицерон (106-43 р. до н.е.), що ввійшов в історію світової культури як блискучий оратор. Являючись найбільшим теоретиком ораторського мистецтва, він вважав, що красномовство володіє винятковою силою впливу, що цілком необхідно в справі керування державою і, отже, їм повинні володіти кожен, що вступив на поприще суспільної діяльності.

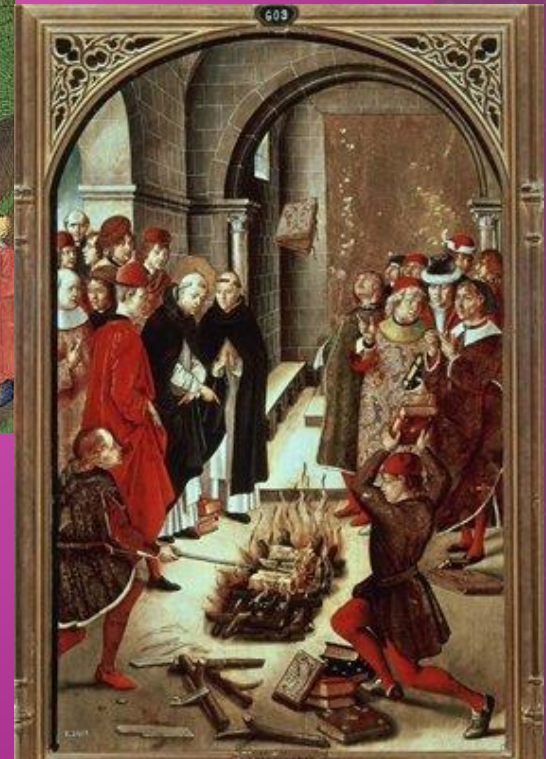
2. РИТОРИКА СЕРЕДНІХ ВІКІВ.

- Офіційна ідеологія феодалізму, змикаючись із теологічною концепцією християнської церкви, проголосила непорушність існуючого порядку, божественну обумовленість феодальної нерівності. Традиції Демосфена, Аристотеля, Цицерона і Квінтіліана, що бачили в ораторському мистецтві засіб переконання і політичної боротьби, виявляються несумісними з християнськими догмами смиренності і беззаперечної віри.

- Середньовічному оратору, церковному проповіднику не доводилося складати власні промови. Його задача зводилася до переказу догматів віри і тлумаченню біблійних легенд. Через бідність утримання в церковній проповіді на перше місце виступають форма, зовнішня красивість і пишномовність, що посилено підкріплюються музичними, світловими й іншими ефектами. Головним принципом церковного проповідництва стає не переконання, а вселяння.

- Починаючи з XI ст. схоластична риторика активно включається в шкільну освіту поряд із граматикою і діалектикою, складаючи трівіум - «верхній поверх» семи мистецтв середньовіччя («нижній поверх» - квадріум включав арифметику, геометрію, астрономію, музику). Для схоластичної риторики характерні формалізм, абстрактність, багатослівність, зубріння готових формул.
- В середні віка відбувається переродження і навіть повне виродження класичної риторики, що приймає форму церковного проповідництва.

3. ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

- Створювались твори літератури і мистецтва гуманізму, що оспівують людину і її право на земне щастя. Вперше за багато сторіч можливість звернутися до земних проблем сучасності, виступити проти засилля католицької церкви й аскетичної моралі одержав і оратор. Красномовство стає засобом консолідації антифеодальних сил і революційної боротьби. Цей час висуває таких народних трибунів як, Гільом Каль - вождь Жакерії у Франції, Джон Болл і Уот Тайлер - керівники селянських повстань в Англії, Ян Гус і Ян Жижка - у Чехії.
- В Італії в XIV ст. процвітає дипломатичне й урочисте красномовство. Успішно розвивається в цей час академічне, судове і військовоє красномовство, а світське робить сильний вплив на церковну проповідь, що нерідко наповняється філософським і навіть мирським змістом.
- В усіх країнах Європи ораторське мистецтво стає невід'ємним елементом культури нового часу, безсумнівним кроком вперед у порівнянні зі схоластичною риторикою середньовіччя, висловлюючи класові інтереси підіймаючоюся буржуазії.

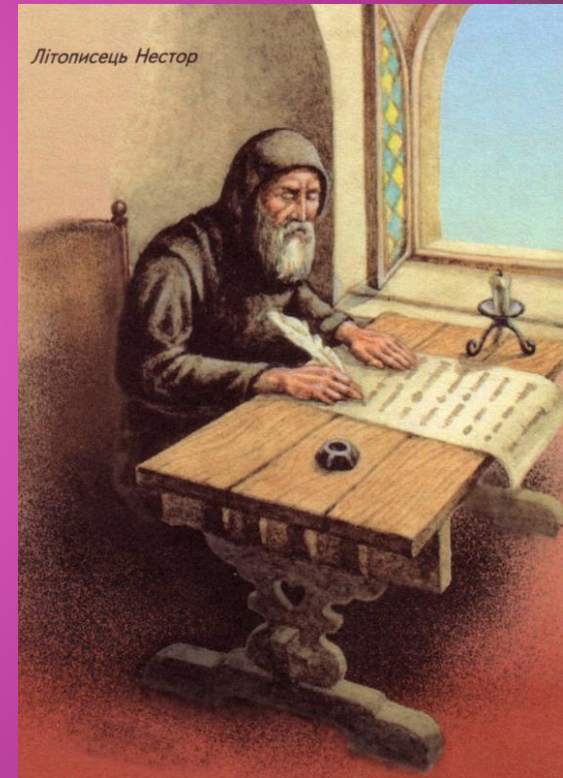

4. ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ДРЕВНЬОЇ РУСІ.

- Вже в дофеодальний період поряд із пісенною народною творчістю зустрічаються декілька видів російського красномовства. Досягає високого розвитку політичне красномовство. Ораторська промова звучить на сходках старійшин, народних зборах, віче, що являють собою в древньої Русі вищий орган влади.
- Вічова промова відрізняється чіткістю композиції, граничною лаконічністю, високою образністю, умінням стиснуто й енергійно висловити політичну програму.
- У переговорах російських князів розвивається дипломатичне красномовство. Одна з перших серйозних російських дипломатичних акцій відноситься ще до X ст., коли після знаменитої перемоги князя Олега під Царьградом княжими послами був укладений «Договір росіян із греками».

- У Древній Русі надавалося велике значення військовому красномовству. Князі і воєводи зверталися до війська і народу з закликом зробити усе для перемоги над ворогом - «Повість временних літ». Чудовим пам'ятником військово-політичного красномовства Київської Русі є «Слово о полку Игоревім» - твір кількох жанрів: ораторської промови, військової повісті, героїчної пісні.

5. БУРЖУАЗНЕ ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО.

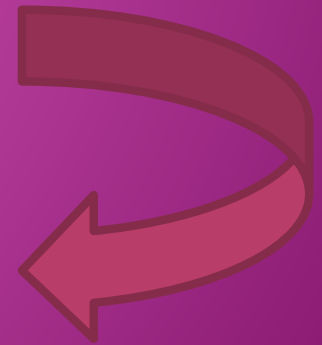
- В країнах Європи у цей період інтенсивно розвивається судове, парламентське, урочисте красномовство. У Англії в XVI ст. риторику вивчають по працях Квінтіліана і Цицерона, у Кембриджі й Оксфорді. У першій половині сімнадцятого століття вона включається в список навчальних предметів Гарвардського, а потім і інших університетів США

- У теорії ораторського мистецтва кінця двадцятого століття виявляється прагнення з'єднати положення старої риторики з новітніми науковими даними. Усі більше уваги приділяється обліку психології мас, впливу особистості оратора, емоційному впливу слова. Закладаються основи буржуазної теорії і практики маніпулювання свідомістю мас в інтересах влади імущих

Значний крок уперед теорія ораторського мистецтва зробила в працях знаменитого гуманіста Ф. Бекона - родоначальника англійського матеріалізму, що висував основною задачею риторики з'єднання розуму з уявою для кращої реалізації задуму.

6. РОЗВИТОК ОРАТОРСЬКОГО МИСТЕЦТВА В УКРАЇНІ.

- Українська риторика має досить глибокі історичні корені. Остаточне формування ораторського мистецтва відбувається вже в епоху Київської Русі. Досить важливим чинником у цьому процесі було, звичайно, прийняття християнства. Разом з ним приходить і мистецтво красномовства, збагачене потужною античною та візантійською традицією.
- Саме тому Київська Русь залишила видатні пам'ятки насамперед гомілетичного красномовства. Досить відомою є проповідь руського митрополита Іларіона (XI ст.) "Слово про закон і благодать".
- Другий період піднесення риторики в Україні припадає на кінець XVII - початок XVIII

- На сьогоднішній день збереглося 127 курсів риторики, що були складені й прочитані в Києво-Могилянській академії. Певний розквіт курсів риторики припадає на кінець XVII - початок XVIII ст. Переважна їх більшість мали світський характер. Питання гомілетики, церковно-богословського красномовства розглядались досить побіжно, як правило, наприкінці курсу поряд з іншими типами промов. Зразком для підручників була антична теорія красномовства, насамперед доробок Арістотеля, Цицерона, Квінтіліана.

- Курси риторики склалися із п'яти розділів: винахід, розташування, словесне вираження, запам'ятовування і виголошення. Крім того, велика увага приділялась теорії трьох стилів: високого, середнього і простого. Кожним з них рекомендувалось користуватися, виходячи з критерію доречності.

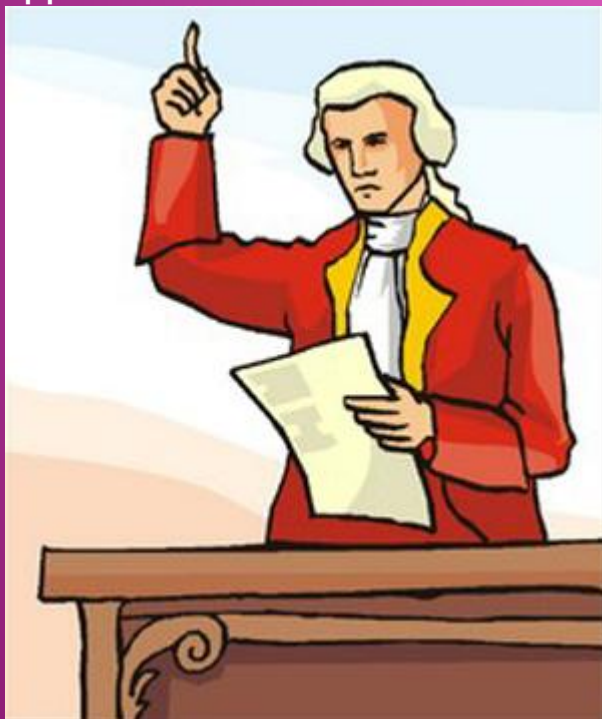

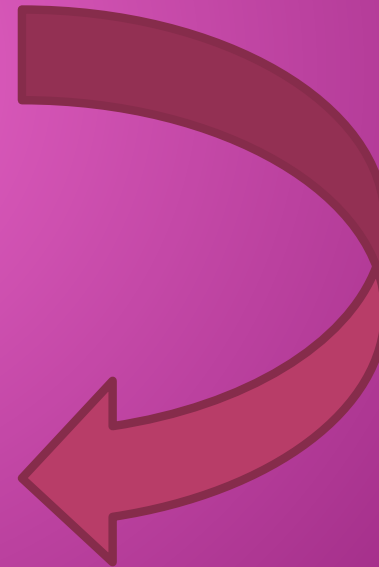
Одним із найвидатніших професорів риторики Києво-Могилянської академії з 1706 р. був **Феофан Прокопович (1677-1736)**. Слід відмітити, що в Києво-Могилянській академії існували певні традиції, які полягали в тому, що перед початком викладання курсу риторики професори виголошували вступні промови перед студентами. В них вони, як правило, торкались загальних питань риторики, а також демонстрували її користь у повсякденному житті. Свій риторичний курс Ф. Прокопович розпочинає з таких настанов студентам:

"Молоді оратори! Поступивши до школи красномовства, знайте, що ви прагнете до такої почесної справи, яка сама по собі справді настільки корисна, що її належить викладати не лише для вашого добра, а й на благо релігії і батьківщини. »

- Розвиток риторики в Україні в ХІХ - поч. ХХ ст. являє собою доволі строкату картину. Перебування нашої країни в складі Російської та Австро-Угорської імперій не давало можливості розвитку навіть української мови. Як відмічають дослідники: "...мовами освіти, церкви, юриспруденції була російська, німецька, польська чи церковнослов'янська".
- Тобто у цей період красномовство розвивається не рідною мовою. Варто відмітити певне піднесення судового ораторства, особливо після судової реформи в Російській імперії 1864 р. Після запровадження суду присяжних відповідно до цієї реформи значно зростає інтерес до публічних змагань між прокурорами та адвокатами.

- Наступним періодом піднесення ораторського мистецтва можна вважати відкриття у 1919 р. у Петрограді унікального навчального закладу - Інституту Живого Слова. Очолив його професор В. Всеволодський-Гернгрос. До складу викладачів цього інституту ввійшли відомі діячі того часу Ф. Зелінський, А. Коні, А. Луначарський та ін

- Новий спалах у розвитку української риторики відбувається вже в період розбудови нашої незалежної держави. Останнім часом інтерес до даної науки в Україні все більше зростає. Володіння навичками ораторського мистецтва на сьогоднішній день є необхідною умовою сучасного фахівця в будь-якій сфері. Опануванню риторики сприяють підручники С. Д. Абрамовича, Л. І. Мацько, В. В. Молдована, Г. М. Сагач та інших авторів, що вийшли друком наприкінці ХХ - початку ХХІ ст.

